

Afgelopen week stond er een foto in de krant van de Turkse premier Erdogan in de nieuwe tunnel onder de Bosporus, precies op de streep dwars over de weg die de grens aangeeft tussen Oost en West.

Het is een oude grens, die nog dateert uit de tijd van de splitsing van het Romeinse rijk en een grens vol inhoud en discussie, want waar hoort Turkije nu bij? Houdt Europa na Griekenland op of...

Het gaat mij vanmorgen om het feest van Epifanie, dat is de kerk van het Oosten uitgebreid gevierd wordt, ieder jaar weer op 6 januari, en veel belangrijker is dan Kerst. Een feest dat in het Westen nooit van de grond gekomen is, al spreken wij dapper over de tijd van Epifanie volgend op Kerst. Het verhaal van de wijzen uit het Oosten echter heeft daarbij geen vaste plaats gekregen zoals wel de doop van de Heer, de roeping van eerste discipelen en de bruiloft te Kana.

Misschien vonden onze voorvaders het wel jammer en pijnlijk dat de eerste bewegingen rond de kribbe in Bethlehem vanuit het Oosten komen, en niet vanuit het westen dat lange tijd gewend was de eerste viool te spelen in de wereld.

Het is een prachtig verhaal dat Mattheüs vertelt. Hoe een aantal wijzen en sterrenkundigen, zoals dat vroeger en misschien nog ook op zee gebeurt zich oriënteren aan de sterren en op één ster in het bijzonder, waarover wij al zongen met Lied 519. De ster van David.

Je oriënteren – dat doen we tegenwoordig met gps-apparatuur en de tom-tom, die via satellietsignalen precies aangeeft waar je bent. De wijzen uit het Oosten oriënteren zich aan de sterren aan de hemel. Wetenschappers zijn zij en astrologen, opgetogen door wat zij aan de hemel gezien hebben. (ik kom daar straks nog op terug)

Volgens de overlevering waren het er drie
en luisterden ze naar de namen Caspar, Melchior en Baltasar.
Ze worden ook drie koningen genoemd
die met hun kostbare geschenken precies doen
waar de Psalmen (68 en 72) van zingen:
koningen, overal vandaan, brengen hem hun schatten aan.
Naar de drie koningen is het feest van Driekoningen op 6 januari genoemd,
hoewel Matteüs niets weet van een drietal:
dat ze met z'n drieën waren is afgeleid
van het goud, de wierook en de mirre
die zij Jezus ten geschenke geven.

In de traditie en de kunstgeschiedenis
kregen zij elk een andere leeftijd en andere huidskleur.
de oude kerk zag hen als de vertegenwoordigers
van alle volken en leeftijden
- je bent dus nooit te oud om belijdenis te doen
en de doop te ontvangen, als anker in je leven
en rustpunt van je ziel.
Zoals Kim vanmorgen
als strandmeisje en stewardess,
je hebt veel van de wereld gezien
en ook veel meegemaakt
met gezondheid en ziekte,
en zie, vanmorgen valt als natuurlijk
in de schriftlezing het licht op die wijzen uit het Oosten,
ook komende vanuit de wereld en het onbekende
tot het Licht van het kindje in de kribbe
die het Licht der wereld is.

In de tijd van Mattheüs gold Jeruzalem als de navel
en het scharnierpunt van de drie bekende continenten,
waarbij traditie werd de lezing dat
de 20 jarige Caspar Afrika present stelt,
de 40 jarige Baltasar het Aziatische continent
en de 60 jarige Melchior Europa.
Zij laten zien en voelen
dat Jezus het Licht der wereld is,
dat alle volken eenmaal betrokken zullen worden
op dit kind,
het vleesgeworden Woord van God
de liefde van Allerhoogste in persoon.

Mattheüs schildert zijn verhaal met brede streken.
In de wijzen staan bij hem
als een soort kapitein van de grote vaart
(naast Jozef en Maria en de herders)

de volken bij de kribbe – de continenten.
Bij Mattheüs gaat het meteen al multicultureel toe,
nog voordat dit woord werd uitgevonden!
Mattheüs brengt al meteen de zendingskerk in beeld,
waarover het ook op de laatste bladzijde van zijn evangelie gaat
waar we lezen:
*Gaat dan heen, maak alle volken tot mijn leerlingen,
hen depende in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.*

Een ieder hoort er bij:
Oost en west en noord en zuid,
jong en oud, en mensen wereldwijd.
Naar zo'n kerk willen we streven:
een kerk zonder grenzen,
een gastvrije en open gemeenschap,
waar mensen van allerlei slag een thuis vinden.

En ja, gelukkig zijn er wijze mensen in het leven die je voorgaan.
Gelukkig zijn daar je vader en je moeder,
die met je mee denken, leven en bidden;
Kim hoorde ook op de Lagere School, de ONS
bij meester de Vries de Bijbelverhalen
en dan krijg je een kinderbijbel mee
en dan komt er een moment,
net als bij de wijzen uit het Oosten,
dat God je hart opwekt
om er wat mee te doen.
Dat je zelf ook je hart openstelt
voor de woorden van de bijbel
en het sacrament van de kerk.
Wij hebben het niet gehad over je beide oma's
naar wie jij genoemd werd
toen je 43 jaar geleden werd geboren
als door een wonder, toen je moeder al 40 was.
Maar ik denk zo maar,
dat jouw doop vanmorgen
ook in de lijn van hun levensoriëntatie ligt,
en ook zij een onderdeel vormen van de christelijke traditie
waarin je mag staan.

Gods familie is groot.
Alle leeftijden, alle continenten, alle generaties omspannt zij.
Volgens oude tradities zijn de drie wijzen later gedoopt
door de apostel Thomas,
die naar verluid de eerste zendeling en bisschop werd van India.
Je hebt er nog altijd Thomaskerken.

In het Westen is later
nog lang gesleept met hun heilige resten van de drie wijzen,
die eerst in Milaan werden bewaard
en onder de Duitse keizer Frederik I Barbarossa
in 1164 in Keulen terecht kwamen,
dat in het stadswapen nog altijd drie kronen voert.
Niet drie vissen zoals in Zandvoort, maar drie kronen.
De gouden schrijn die voor de relikwieën gemaakt werd
door een beroemde Middeleeuwse goudsmid
is de grootste ter wereld
en was aanleiding tot het bouwen van de Keulse Dom,
eeuwenlang een belangrijke pelgrimsplaats.
Vlak na de oorlog werd de schrijn door de puinhopen
van de zwartgeblakerde stad gedragen
als teken van hoop en ikoon van wederopbouw,
zoals in Zandvoort kort geleden de gouden kroon
van de voormalige synagoge opdook,
die ook de oorlog doorstond.

Hoe beginnen wij een nieuw jaar 2017?
Waarom oriënteren wij ons?
Waarnaar zullen wij ons richten?
De Bijbel is het fundament,
zeggen ook wij, in het 500^e jaar van de Reformatie.
Dat horen we straks ook bij de bevestiging
bij de eerste vraag die gesteld wordt.
Ambtstrager of medewerker worden
is geen goud, wierook en mirre,
maar wel iets van je gaven en schatten, tijd en talenten
wijden aan het werk aan de kerk als het lichaam van Christus.

We horen hoe de wijzen
op weg gaan naar Jeruzalem
nadat een ster hen in vervoering heeft gebracht.
De baan van die ster paste niet binnen de vertrouwde kaders;
Normaal is baan van een ster een cirkelgang,
maar deze ster duidt een richting aan,
die de wijzen meeneemt.
Is dat niet geloven?
Dat je van godswege
uit de cirkelgang
van je dagelijkse beslommeringen,
uit de cirkelgang van je vragen en twijfels,
verdriet en wanhoop getrokken wordt?
Om je te oriënteren op Gods toekomst,
op die ene ster, dat ene kind, Jezus Messias.

Zijn ster flonkert
in het duister van de wereldnacht
en doorbreekt alle wetmatigheid en logica.
In hem, verkondigt Mattheus,
komt nieuw leven aan het licht,
een nieuwe toekomst.
Een toekomst van vrede en recht
voor allen die ervan horen!

Koning Herodes en misschien ook wel Erdogan
denkt wel de regie, de touwtjes in handen te hebben.
Maar zonder het te beseffen
is hij slechts een schakel,
in de regie en het plan van de Allerhoogste.
Herodes nota bene brengt de wijzen
waar ze zijn moeten, in Bethlehem,
maar op de terugweg
laten zij hem en zijn paleis links liggen...
'Zij dan hoorden de koning aan' staat er veelbetekenend.

Als de wijzen weer buiten staan,
volgt de climax: *en zie:*
de ster die zij hadden gezien in het Oosten
ging hun voor, totdat hij kwam boven de plaats
waar het kind was.
En zij verheugden zich met zeer grote vreugde!

Om deze blijdschap gaat het.
Om vreugde die gevonden wordt
op de plaats van Gods welbehagen
de kribbe van Bethlehem!
Het is de vreugde van Christus,
waarmee wij dit nieuwe jaar mogen ingaan,
de vreugde van Christus
die ons hart levend maakt
en ons geloof vernieuwt.
De vreugde van Christus die doorklinkt in ons lied
en ons kracht en blijdschap schenkt.

Laten wij ons dit nieuw begonnen jaar
met de wijzen uit het oosten
richten op Hem, die onze vreugde is,
die ons voorgaat door de tijd
en herbergt in zijn vrede.

Amen.